

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inquisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quaestio 1. Quid sit causa libera. Quid necessaria. Et quænam operatio
libera, quænam necessaria dicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

libertas, agendum nobis est in presenti disput. Et consequenter de necessitate etiam eiusmodi libertati opposita, quæ propria similiter est, & stricta necessitas. Quidquid sit de necessitate coactionis, quæ, sicut libertas, cui opponitur, neque propria, neque stricta necessitas est.

QVAESTIO I.

Quid sit causa libera. Quid necessaria. Et quam operatio libera, quam necessaria dicatur.

4 **C**AUSA libera sic fere solet definiti. Est illa, quæ, positis omnibus requisitis ad operandum, potest operari, & non operari. Quam definitionem aut eisdem, aut æquivalentibus verbis tradunt omnes Philosophi, atque Theologi tum antiqui tum recentiores; quorum per plures recensent Didacus Ruiz tom. de Scientiâ Dei disput. 49. & 50. Soar. Prolegom. 1. de Gratia cap. 3. Oniedo controuer. 12. de Animâ punct. 2. & alij. A quorum communi consensu pauci quidam Thomistæ moderni discedunt, aut expressè quidem, aut saltem implicite; dum aiunt voluntatem creatam physicâ quadam præmotione, seu prædeterminatione egere ad operandum liberè, qua tamen posita, non potest non sequi operatio. Ex qua sententiâ planè sequi videtur,posito aliquo requisito ad operandum ex parte causæ liberæ, illam, absolute loquendo, non posse non operari: quod est contra definitionem datam. Quoiure eam nonnulli ex ijs Thomistis rejciunt: alij eam in quodam sensu sibi accommodato amplectuntur; de quo infra. Caterùm, quia & hi iisdem Thomistæ cum reliquis Sapientum turbâ, nec sapientes solum, & in scholis versati, sed quique etiam rudes homines velut è communissimâ notione à naturâ intus consentitur, id esse de ratione, potentie, siue causæ liberæ, quod sui sit inris, & domini operationis suæ, hanc habens in suo dominio, seu potestate; & consequenter, quod sit indifferens ad eliciendam operationem, & ad eam rehibendam: atque adeo, quod ad utrumque potens sit, scilicet ad operandum, & non operandum. Ex quo fit, ut operatio elicta à tali potentia evadat imputabilis, seu bona, vel mala in genere moris, tum digna laude, vel vituperio, aut etiam præmio, vel supplicio. Quia, inquam, hæc omnia potentia, & abique liberæ continentur, nemini dubium, & abique omni controuerfia est; idcirco causa libera in vniuersum iuxta omnium sententiam, & sensum ita videtur definienda. *Causa libera est, quæ ita operari potest, ut etiam possit non operari, absolute loquendo.* Vel hac ratione. *Causa libera est, quæ duas potentias proximas habet, alteram ad operandum, alteram ad non operandum.* Quippe id habet potentiam proximam, siue immediatam ad actum, quod absolute, & simpliciter dicitur posse illum, quin aliquid quidpiam desideret ad tale posse iuxta dicta in Pharo Scient. disput. 8. quæ 3. diuis. 6. de potentia proximâ, & remotâ; quæ ad rem videnda. Ab his autem definitionibus nemo profectò sanæ mentis videtur dissentire posse, nisi indifferentiam causæ liberæ, eiusque dominium, & potestatem ad utrumlibet abne-

get: quæ à nemine, ut diximus, negata sunt. Quomodo autem definitiones istæ cum primâ, & communi conspirent, inferius contra Thomistas probabitur.

Omnibus porro notum est, causam liberam ita habere potentiam ad operandum, & ad non operandum, ut non possit utrumque simul præstare: id enim impossibile est; cum operatio, & non operatio extrema contradictoria sint, & simul coniungi non possint. Habet quidem causa libera duas potentias proximas, alteram ad operandum, alteram ad non operandum; actus verò harum potentiarum simul habere nequit, sed distinctiue. Ex quo patet, quomodo definitiones prædictæ intelligendæ sint.

Iam verò causa necessaria communiter sic definitur. Est illa, quæ, positis omnibus requisitis ad operandum, non potest non operari. Vel, si maius consentaneè ad ea, quæ diximus de causâ liberâ, sic defini. *Causa necessaria est, quæ ita operari potest, ut non possit non operari, absolute loquendo.* Vel aliter. *Quæ habet potentiam proximam ad operandum, secus verò ad non operandum.* Rogabis; cur causa, quæ non potest operari, non dicitur causa necessaria respectu carentiæ operationis; sicut, quæ non potest non operari, dicitur causa necessaria operationis; quandoquidem causa libera, non solum dicitur talis respectu operationis, sed etiam respectu non operationis? Respondeo; quia causa necessaria nullâ ratione est causa non operationis, siue carentiæ operationis, atque adeo nequit dici causa necessaria eius; at verò causa libera, non solum operationis, sed etiam carentiæ operationis dicitur causa, ut infra latius explicabo; proindeque respectu utriusque contradictorij dicitur causa libera. Caterùm, quantum ad causam, quæ nequit operari, non dicatur causa necessaria carentiæ operationis; dicitur tamen determinata, seu necessitata, ut sic dicam, ad carendum operatione, & consequenter dici potest habere necessitatem actus primi ad non operandum, seu ad carendum operatione.

At hic oportet animaduertere, in supradictis definitionibus sermone esse de causâ liberâ, prout iam iam est in potentia proximâ ad operandum, & ad non operandum, & de causâ necessaria, prout est in potentia proximâ solum ad operandum: quoniam in eo statu dumtaxat causa dicitur libera, vel necessaria respectu operationis, absolute loquendo: eo quod, esse causam liberam, nihil est aliud, quam esse potentem ad utrumlibet, seu utrumlibet posse, esse autem necessariam, posse alterum tantum. Atque adeo, quemadmodum causa non dicitur absolute posse, donec in potentia proximâ sit; nam potentia remota non absoluta, sed veluti conditionata est iuxta dicta loco citato: sic nec dicitur absolute libera, vel necessaria, donec sit in potentia proximâ aut ad utrumuis, aut ad alterum tantum. Caterùm, sicut potentia vniuersim diuidi solet in potentiam proximam, & remotam, sic libertas, ac necessitas causæ in proximam, & remotam diuidi potest. Omissis autem reliquis potentijs remotis, quæ multæ possunt considerari iuxta ea, quæ de potentia in vniuersum tradidimus torâ illâ disput. 8. Phari Scient. citatâ, de illis remotis potentijs, quæ in nudis causarum substantijs, siue entitatibus consistunt, potentiaque omnium remotissimæ vocari possunt, rursus est animaduertendum, illam dumtaxat potentiam liberam remotam esse, quæ talem naturâ suâ radi.

radicalem indifferentiam, & dominatiuam, seu electiuam suorum actuum habet, vt, adiunctis alijs, libera proximè, & formaliter respectu eorum, possit euadere. Cuiusmodi est nuda entitas nostra voluntatis. Illa verò dumtaxat vocari consuevit potentia necessaria remota, quæ per nulla sibi adiuncta potest reddi proximè libera, qualis est substantia ignis, aut arboris. Tamen potentia remotè libera remotè necessaria possit itidem esse; vt est voluntas nostra: quæ quidem potest coniungi cum requisitis ad operandum, & de facto operari non liberè, sed necessariò; eoque iure entitas eius nudè sumpta potentia remotissima necessaria vocari potest, non minus, quam potentia remotissima liberè. Ex quo fit, aliam esse potentiam remotissimam purè necessariam, quæ ad potentiam proximam liberam nequit accedere, vt substantia ignis. Aliam esse potentiam remotissimam & liberam, & necessariam; quæ ad vtramque potentiam proximam deuenire potest; vt est voluntas nostra. Vtrum verò sit possibilis tertia potentia remotissima purè libera, quæ ad solam potentiam proximam liberam reduci possit, neque vllà ratione possit necessariò operari, suam questionem habet infra tractandam. Et hæc de causâ liberâ, & necessariâ in vniuersum. Venio ad causarum operationes.

8 *Operatio libera est, quæ provenit à causâ liberâ vt liberâ. Id est, à causâ ita operante, & consequenter, ita potente proximè operari, vt etiam sit potens proximè non operari. Operatio autem necessaria est, quæ provenit à causâ necessariâ vt necessariâ. Id est, à causâ ita operante, & consequenter ita potente proximè operari, vt non sit potens proximè non operari. In his definitionibus conueniunt omnes. Quippe ea operatio dicitur libera secundum omnes, quæ provenit à causâ operante liberè, hoc est iuxta iam dicta, cum du, licet potentia proxima, alterâ ad operationem ipsam, alterâ ad eiusdem carentiam, siue omissionem. Et ea operatio dicitur necessaria etiam secundum omnes, quæ provenit à causâ operante necessariò, hoc est iuxta iam dicta, cum sola potentia proxima ad ipsam operationem, & sine potentia ad omissionem, seu carentiam eiusdem. Porro, quemadmodum operatio causæ potentis simul tum operari, tum non operari libera est; & operatio causæ potentis tantum operari absque potentia non operandi est necessaria modo dicto. Ita pariter ommissio, siue carentia operationis causæ potentis simul tum ommittere, tum non ommittere operationem, seu (quod est idem) tum non operari, tum operari libera est; & ommissio, siue carentia operationis causæ potentis tantum non operari, seu operatione carere absque potentia non carenti illa, seu operandi necessaria est. Exemplum operationis liberæ sit consensus elicitus à voluntate potente ipsum non elicere. Operationis autem necessariæ calefactio elicitâ ab igne impotente ad illam non eliciendam. Exemplum carentiæ liberæ operationis sit carentia consensus in voluntate potente consentire. Carentiæ autem necessariæ carentia calefactionis in aquâ non potente calefacere. Quæ omnia apud omnes tum notissima, tum inconfessò sunt.*

9 Et quoniam omnis operatio, & omnis carentia operationis actus secundus iure appellatur, operatio quidem positivus, carentia autem negatiuus; & omnis potentia tum ad operandum, tum ad carentiam operatione iure itidem vocatur

tur actus primus iuxta doctrinam vniuersalem de potentia, & actu à nobis suppositam supra disput. 23. quæst. 2. num. 25. & latius expositam in Pharo Scient. disput. 2. quæst. 4. & totâ quæst. 8. idcirco libertas causâ libertas actus primi venit dicenda, sicque communiter nuncupatur, vt potest, consistens in duplici potentia proxima causa, alterâ ad operandum, & alterâ ad non operandum, siue (quod idem est) alterâ ad non carentium, & alterâ ad carentium operationem, prout statuimus. Libertas autem tum operationis, tum carentiæ operationis libertas actus secundi venit dicenda, communiterque de facto dicitur, vt potest consistens in contingentia cuius earum tum attributa, tum verè conueniente, eo ipso, quod provenit à causâ liberâ in actu primo, atque adeò indifferente ad vtramvis. Pariterque appellanda venit, de factoque communiter appellatur, necessitas quidem causæ aut ad operandum, aut ad carentium operationem necessitas actus primi necessitas verò ipsius operationis, aut carentiæ eius necessitas actus secundi. De quibus duabus libertatibus multa in sequentibus singillatim examinanda sunt; & consequenter multa item de duabus necessitatibus illis oppositis.

QVAESTIO II.

In quo consistat libertas actus primi. Et quid sit liberum arbitrium.

PRO resolutione primæ partis quæstionis supra pono primò, sermonem esse in eâ de libertate actus primi, ratione cuius causa absolute dicitur libera, proximèque indifferens ad opposita. Constat autem ex quæst. præced. causam tunc esse liberam absolute, quando ita operari proximè potest, vt etiam proximè possit non operari. Ex quo fit, vt libertas actus primi, de qua agimus, tunc sit in causâ, quando in eâ duplex potentia proxima inest, alterâ ad operandum, alterâ ad omittendam operationem.

Suppono secundò, eiusmodi potentias proximas causæ liberæ plerunque compleri per aliquam extrinsecam distinctam ab entitate ipsius causæ iuxta ea, quæ de potentia in vniuersum diximus in Pharo Scient. disput. illâ 8. sæpe citatâ. Cerniturque in voluntate nostrâ, quæ per se præcisè non est proximè potens operari, & non operari, donec adsint cogitationes sufficientes, decretum Dei concurrenti cum illâ, ceteraque contrapuncta, conditionesque seu positivæ, seu negativæ, quæ vt illa euadat proximè potens operari, & non operari, sunt requisiti. Ex quo fit, vt libertas actus primi in dictis potentijs consistens, plerunque sit in causâ liberâ denominatio semiextrinsecam iuxta dicta in Pharo Scient. disput. 12. quæst. 3. alijsque in locis ibi citatis de denominatione vniuersè, deque eius diuisione in intrinsecam aut per identitatem, aut per adhesionem, extrinsecamque, & semiextrinsecam, quæ ad rem videnda. Quomodo autem in causâ liberâ, non solum potentia ad operationem, sed etiam potentia ad carentiam operationis sit positiva, constat ex dictis vniuersim in supra dictâ disput. 8. Pharo quæst. 3. diu. 7.

Suppono tertio, siquæ causa possibilis per suam